

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jose Antonio Goirigolzarri Iñiguez

*Urduliz,
Bizkaia (1932)*

Aurkibidea

Biografia

1932. urtean jaio zen Urdulizko Eleizalde auzoan. Ama bertako etxekoandrea zuen eta aita Butroiko Aritxiberre baserrian jaiotako Firestone enpresako langilea. Zazpi neba-arreba izan ziren, bera nagusiena. Urdulizeko lagun koadrila izan zuen eta bertako barrabasik handienak izan zirela kontatu zigun. Hamaika gaiztakeria egindako gizona zela zioen. Anaiekin batera, gaztetatik, igeltsero lanetan jardun zuen eta bizi guztian zehar eraikuntzan eta etxe-salmentan lan egin izan zuen. 20 urterekin, soldadutzara eramán zuten eta bertako barrabaskeria eta istorio ugari kontatzen ditu. Handik bueltan, neska-laguna aurkitu, ezkondu eta Berangora bizitzera joan zen.

Zintak

URL-007

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Andere
- **Data:** 2012-12-13
- **Iraupena:** 69 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Bilbao Telletxea, Arantza

URL-008

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Andere
- **Data:** 2012-12-13
- **Iraupena:** 39 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Hilabeteen izenak

- **Erref:** URL-007/002
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:05:10. **Bukatu:** 00:05:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Hilabeteen izenei buruz dio eurek erdi erdaraz esaten dituztela; gazteek euskaraz esaten dituztela.

2. Lehengo euskara, Goierriko euskara

- **Erref:** URL-007/005
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:09:24. **Bukatu:** 00:10:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Orain gehienak euskaldun berriak dira. Antzinako euskaldun gutxi geratzen dira. Hiletetan elkartzen direnean, lehengo euskara, Goierrikoa, entzuten da. Erandioko euskara apur bat ezberdina da; adibideak ematen ditu.

3. Gurasoen baserriak

- **Erref:** URL-007/006
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:10:34. **Bukatu:** 00:12:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Ama Osabane baserrian jaio zen. Aita Butroiko Aritxiberre baserrikoa izan zen. Gurasoen eta baserrien izenen berri ematen du.

4. Jose Antonioren gurasoak

- **Erref:** URL-007/008
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:16:17. **Bukatu:** 00:17:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Amak beti egin du behar aldea-etxean; aitak Firestonen eta Deltan egin zuen lan.

5. Eskolara eta akademiara

- **Erref:** URL-007/010
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:19:05. **Bukatu:** 00:20:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Urdulizen joan zen eskolara. Gero, Bilbora joan zen bizitzera osabarenera eta han jarraitu zuen ikasten. Hamalau-hamabost urtera arte Urdulizen ibili zen eskolara, eta gero Bilbon akademia batean hamasei hamazazpi urtera arte.

6. Baserriko lanak amaren inguruan

- **Erref:** URL-007/011
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:20:31. **Bukatu:** 00:21:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Goizean jaiki, soroan edo, lan egiteko, edo ganadua jagoteko, baina berak ihesi egiten zion lanari. Amaren inguruan aritzen ziren. Goizean taloa eta esnea hartzen zuten, eguerdian lapikokoa. Iluntzean taloa eta esnea eta ohera.

7. Sorgin-kontuak

- **Erref:** URL-007/012
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:21:15. **Bukatu:** 00:23:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Inguruko lehengusuekin elkartzen zen abesteko. Akerlandan akerrak adarretatik sua zeriela ikusten zituztela esaten zuten. Auzoko andre bat sorgina omen zen. Hil zenean, gauetan bidera ateratzen zitzaion semeari. Amak esaten omen zion bizkarrean eramango zuela etxera mozkorrik zegoelako.</p>

Transkripzioa

-Ta alboko, alboko lagunekaz eta...

-Bai, bai, bai, alboko lagunekaz bai. Horrekaz nik esan dotsutenak, horrek Goirigolzarriek, honek Goirigolzarriek hor ezetuko dozuz, horra gora zoazenien, horrekaz beti koadrillan. Eta gabeen gitterrie jo, eta kantau.

-A bai?

-Bai, bai, bai. [...] han beheran txokoan ta kantaten ta gitarrakaz.

-Zen kantaten zendun?

-E, ba danerik, guk ondo kantaten [...] e... Ikusiko dozu! Hara joaten bazara, ikusiko dozu.

-Jolin!

-Han [egongo dira] gitarrak. Han ikusko dozu.

-Ze ona!

-Euskera kasi dana, e... Euskera kasi dana kantaten [deu].
 -Orduan, juntaten ziñien kantateko eta holan?
 -Bai, bai, bai. Gauean ez dau besterik. Han ez dau besterik, etxe baterik bestera. Eta han, oye, [zeinek joko ba, zeineri toketen], atara eik gitarrie! Eta han kontuek konta, atziñeko sorgiñen kontuek konta, ta...
 -Antziñeko sorgiñen kontuek? Zeintzuk zien horrek, ba?
 -Atziñeko sorgiñek? Ba atziñe... Guzurrek danak, baiñe... Guzurrek izeten zien baia, gauien baterik bestera, ta bat ikusi dala ta "Oye, ahuntze ikusi dot nik haulan sue adarratan ta"... Kontuek. Atzineko kontuek.
 "Akerlandatik etorri nok eta, hi ikusi dot han akerrak han alkarren atzean, dana sue ta infernue!" Eta, "koño!" Gero, egon zan han gure auzoan, esaten otsiena andratxu bet, esaten eben sorgiñe dala, esaten ebena, sorgiñe. Eta sorgiñek, geuetan, hil zanian, semiri urteten otsen gauetan bidera, bidera. Ta mozkortie zan ba, esaten otsen Bizente buzo, [...] euken apellidu eta esaten [...] ama joaten jakola, etorten jakola, danba etorri jakola ama, ta esaten otsela "Bizente, monta neuk erongo dotsut etzera, ze mozkortute zagoz", beran amak, sorgiñek, esaten otsela. Horrek sorgiñek, atziñeko sorginkeriek.

8. Lamien orrazia

- **Erref:** URL-007/013
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:23:20. **Bukatu:** 00:24:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Erreketan lamiak zeuden. Umaraneko Pepe joan omen zen erre kara eta marfilezko orrazia aurkitu omen zuen. Hartu eta etxera eramane zuen eta gauean lamia etorri zitzaion orraziaren bila. Baina Pepek itzuli ez. Hurrengo gauean berriz etorri zitzaion haserre lamia, eta orduan eramane zuen orrazia hartutako tokira.</p>

Transkripzioa

-Ta lamiek... Entzun dozu lamiek iñoz?
 -Ez, baie konta!
 -Lamiek han gure erre katan lamiek; lamie bakizu zer dan ezta? Lamiek eta, geuetan ta lamiek han, eta, kauen dies, erreka ta... Han Umaranekoa, Pepe, Pepe Umarane, ta joan hara ta, erre kara, eta han topa eben orrazi bet, orrazie, marfilezko orrazkie. Ta Pepek ikusi [euen] ha, etze ondon biziten zan ta, orrazie ikusi ta etzera eron. Eta geuen ha, lamiek bentanea tanga-tanga-tanga jota, diñotso: "Pepe Umarane, eratsie, eratsie, koixu dozun lekun itxizu nire marfilezko orrazie!" Ta Pepek hurrengo egunen, bape eron ez. Ez eban eron, ez eban bape eron. Ta bigarren egunien barriro lamiek, ta barriro, baia zer txarragaz. "Pepe Umarane, eratsi, eratsie, itxitzen ez badostezu niri koixu dozun marpillezko orrazie, nik ingo dot zure akabue eta askazie!" Hurrengo egunien goixean, lehenengo-lehenengo orrazie Pepek erre kara. Bai. Horrek, atzineko kontu zaharrak.

9. Sorginaren alaba sorgina

- **Erref:** URL-007/015
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:25:00. **Bukatu:** 00:25:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Sorginaren alaba ere sorgina izan omen zen. Heriotza txarra izan zuen, eta esaten zuten Jaungoikoak sufriarazi ziola sorgina zelako.

10. Zantzoka gauean

- **Erref:** URL-007/016
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:25:28. **Bukatu:** 00:27:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Antzina ez zen kaminorik egoten, eta gauez zantzoak entzuten ziren basoko bideetan. Batak bota eta besteak erantzun beste mutur batetik. Behin batek bota zuen zantzoa eta berak baino hobeto erantzun zion, eta hala jarraitu zuten, baina gero eta hurbilago entzuten zuen. Azkenean alboan entzun zuen, korrika hasi eta etxean sartu eta atea itxi zuen. Hurrengo egunean hamar atzamar markak atean, egurra erreta, aurkitu zituen. Laukizko kontua da.

11. Gauerdiak

- **Erref:** URL-007/017
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:27:10. **Bukatu:** 00:28:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Gaueko ilunpean argiak ikusten zirenean, gauerdiak zirela esaten zen. Hilerritik irteten ziren arimak edo, omen ziren; argiarekin hegaz ibiltzen omen ziren.

12. Hodei guztien azpitik eta sasi guztien gainetik

- **Erref:** URL-007/018
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:28:15. **Bukatu:** 00:30:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Butroiko aititak kontatzen zuen amamari buelta bat ematera zihoala esan eta sorginaren bizkarrean jarri, hark txori handi baten forma hartu eta hegan joaten zela "sasi guztien gainetik eta hedoi guztien azpitik" Euskadi guztiaren gainetik, toki berera itzuli arte. Behin sorginak erratuta, "hedoi guztien azpitik eta sasi guztien azpitik" esan zuen eta zauriz beteta itzuli zen etxera aitite, eta amamak ez zuen etxean hartu gura izan.

13. Butroira heltzen ziren ijitoak

- **Erref:** URL-007/020
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:31:15. **Bukatu:** 00:33:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Antzina, ijitoak karabanatan etortzen ziren, eta Butroiko zubiaren azpian geratzen ziren. Euskaldunak ziren, eta haiekin konkordun gizontxo bat etortzen zen. Behin beste bati buruz galdetu hari eta jan egin zutela erantzun zien. Amamari gezurra esan eta ijitoen ezkontzara joan zen Isaac. Amamak ikusi zuenean ijitoekin parrandan haserre itzela egin zion.

14. Ijitoekin lagun handi

- **Erref:** URL-007/021
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:33:36. **Bukatu:** 00:36:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:

Orain ere ijitoen laguna da. Larunbatetan elkartzen da batzuekin. Ijitoen bilera handietara ere gonbidatzen dute.

15. Amama ez zen fiatzen beragaz

- **Erref:** URL-007/022
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:36:10. **Bukatu:** 00:37:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Oso bihurria zenez, amamak ez zion begia gainetik kentzen. Behin txahala hiltegira eraman, dirua kobratu eta amamari eman zion bueltan. Ea zenbat ostu zion galdetu zion amamak, eta berak ez zuela ezer ostu; papera erakutsita ere ez zion sinistu amamak.

16. Gaztetako bihurrikeriak

- **Erref:** URL-007/023
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:37:52. **Bukatu:** 00:40:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Gaiztakeria asko egindakoa da. Leioan zuen emaztegaia, eta hura etxera lagunduta, Urdulizera basorik baso oinez etxera joaten zirenean, bideko baserrietan kanpoan zintzilik hurrengo egunean saltzeko prest zuten esnea edaten zuten. Inoiz egin du solte zegoen zaldiren bat hartu, haren gainean joan Laukizera eta han askatu; etxera itzultzen zen zaldia.

17. Erromeriatik sorora

- **Erref:** URL-007/024
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:40:35. **Bukatu:** 00:43:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Laukizera joaten zirenean beti iskanbilak sortzen zituztenez, alkateak (bere osaba zen) debekatu egin zien herrira sartzea. Urdulizen eta Berangon ere istiluak sortzen zituzten. Behin, Larrauriko erromeriatik goizean heldu zen etxera, eta beti bezala leihotik sartzen hasi zenean, aita zuen zain soroan lanean hasteko.

18. Avileseko nobia bila etorri zitzaionekoa

- **Erref:** URL-007/025
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:43:20. **Bukatu:** 00:45:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Avilesen izan zuen nobia soldadutzan zegoela. Lizentziatuta etxera itzuli

zenean, nobiaren aitak esan zion familiarekin egon ondoren itzultzeko hara nobia eta lana izango zituela aginduta. Ez zen itzuli, eta Algortako jaietan, noriatik ikusi zituen behean: Urdulizko apaiza, ama, Avileseko nobia, honen ahizpa eta koinatua. Itzuli zen zortzi egunerako Avilesera, baina etxera etorri zen berriz.

19. Neska-laguntzea

- **Erref:** URL-007/029
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:50:49. **Bukatu:** 00:52:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

"Guzu lagundu?" galdetzen zitzaien neskei; ezin zitzaien bizkarretik heldu. Musu bat emateko urtebete pasatu behar zen, eta behin emanda korrika alde egin.

20. Behiari buztana moztu

- **Erref:** URL-007/032
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:53:18. **Bukatu:** 00:55:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Lagunaren etxekoak eta auzokoak erdi haserre zebiltzan. Behin lagunaren etxeko ukuiluan txiza egiten zeudela behi batek lagunari buztankada bi eman zizkion, eta lagunak buztana ebaki zion behiari, baina aitari aitortu ez. Aitak 30 urtean ez zuen auzokoarekin berba gehiagorik egin.

21. Baserriak: Osabane eta Azkorre

- **Erref:** URL-007/033
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:55:49. **Bukatu:** 00:56:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Osabane eta Azkorre baserrien kokapena argitzen du.

22. Angulatan

- **Erref:** URL-007/035
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:57:17. **Bukatu:** 00:58:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Angulak

Laburpena:

Etiketarik irten eta hiruzpalau kilometrora, presara, joaten ziren angulatan. Bahea erabiltzen zuten eta harresiak zituzten eginda. Bakoitzak bere lekua zuen. Tabako ura botata hiltzen ziren, eta hilda saltzen ziren.

23. Igeltseroek lehen lan gogorragoa

- **Erref:** URL-007/036
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:58:40. **Bukatu:** 01:02:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Igeltsero lanak lehen gogorrak ziren, orain ez. Trenera joateko lau kilometro egin behar ziren oinez, euri nahiz aterri. Kaminora joateko ere basoko bidexka batetik. Larunbatetan ere lan egiten zen. Domeketan baserriko lanak egin behar zituzten.

24. Mezatara lantzean behin

- **Erref:** URL-007/037
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 01:02:05. **Bukatu:** 01:03:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Domeketan ez zan mezatara joaten. Familia joaten da. Butroiko baseliza batera noizean behin joaten ziren, pilotan ibiltzeko edo.

25. Txikitako gaiztakeriak

- **Erref:** URL-007/038
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 01:03:07. **Bukatu:** 01:04:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolara sartzen zirenean, Francoren aldeko aldarria egin behar zuten. Irakaslearen kexa asko zituzten gurasoek. Eskolatik etxera bidean gurdiei buelta eman, sasiei su eman, hormak bota.

26. Domeketan "jolasera"

- **Erref:** URL-007/039

- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 01:04:40. **Bukatu:** 01:07:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Sokatiran ibiltzen ziren. Bizkaiko txapeldunak izandakoak dira. Domeketan eta egun berezietan joaten ziren "jolasera", erromeriara. Hainbat neska-lagun izan eta gero, Margaritarekin ezkondu zen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-10

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com